

**Posudek diplomové práce *Sňatek v době normalizace. Příběhy žen, které se vdaly mezi lety 1970 a 1989* Aleny Rokosové. Pracoviště Orální historie – Soudobé dějiny, Fakulta humanitních studií UK, 2014.**

---

Alena Rokosová předkládá k obhajobě diplomovou práci, v níž sleduje rodinnou politiku československého státu v daném období prostřednictvím životních vzpomínek žen, které se v době tzv. normalizace vdávaly. Využívá při tom jak rozhovorů vedených metodou orální historie, tak dalších písemných pramenů s podobnou tematikou (především knihy Pavly Frýdlové), ale i dokumentární práce Heleny Třeštíkové (Manželské etudy) a v neposlední řadě statistická data a sociologické údaje (především práce Ivo Možného). V analytické části textu, kde diplomantka zpracovává „život páru“ od seznámení až – v některých případech – do rozvodu, pak díky této široké pramenné základně má možnost nahlížet téma z různých úhlů, srovnávat osobní příběhy a vzpomínky s „tvrdými“ daty či společensko-ekonomickými procesy. Bohužel diplomantka tuto možnost využila dosti jednostranně – v analytické části práce rozhovory hrají úlohu především jakýchsi konfirmací toho, co říkají jiné prameny.

I takové práce jsou v určitém ohledu důležité; přesto si myslím, že v analytické a interpretační části autorka plně nevyužila potenciál, který jí orálněhistorické rozhovory nabízely. Vedle zmiňované komparace s jinými druhy pramenů bych například ocenila dílčí interpretace jednotlivých témat, například poměrně skromné svatby, o nichž hovoří narátorky, na straně jedné a společenský význam sňatku (společenský tlak na sňatečnost) na straně druhé (třeba i v komparaci se situací dnes). Mohla by se o tuto interpretaci diplomantka pokusit v rámci obhajoby?

Poměrně nadbytečně v textu působí části „vzpomínek“ na rok 1968 a 1989. I když diplomantka dobře vysvětluje, proč vzpomínky do textu zařadila, působí tyto části rušivě a mohou vyvolávat pocit, že diplomantka byla při zpracovávání hlavního tématu bezradná a snažila se vyplnit prázdné místo.

Dále bych měla několik metodologických poznámek, respektive dotazů. Diplomantka nahrála rozhovory se šesti ženami, jejichž vyprávění ve své práci anonymizovala. Důvody, proč se k anonymizaci uchýlila, velmi dobře vysvětluje. Nicméně práce postrádá bibliografické odkazy na rozhovory, byť anonymizované (minimálně by zde mělo být uvedeno, kde se nahrávky nacházejí – předpokládám, že je to soukromý archiv autorky, případně nenacházejí – autorka byla nucena v jednom případě nahrávku smazat). V této souvislosti bych také chtěla vědět, v jaké formě narátorky podepsaly souhlasy se zpracováním osobních údajů (pokud je tedy podepsaly).

Diplomantka pro svůj projekt vybrala ženy, které se narodily v Praze – může dovysvětlit, na základě jakých metodologických východisek se takto rozhodla? Problém pak spatřuji v tom, že v analytické části při srovnávání jednotlivých pramenů netematizuje, že například projekt Heleny Třeštíkové se nezaměřoval jen na páry „pražské“; je tedy oproti „vzorku“, s nímž pracuje diplomantka odlišný.

A na závěr ještě jedna otázka týkající se metody vedení rozhovorů. Alena Rokosová se rozhodla nerealizovat rozhovory s příbuznými, protože „vztah tazatele k narátorovi – příbuznému považuje za problematický, jakkoli může být otevřený.“ (s. 27) Mohla by se diplomantka podrobněji vyjádřit k problematičnosti tohoto vztahu? Je pravidlem, že je tento vztah otevřený? Jaké jsou výhody a nevýhody realizace rozhovorů s příbuznými? Diplomantka však nakonec v polovině případů (tedy tři ze šesti) realizovala rozhovory se ženami, „*kteřé více či méně dobře zná*“ (s. 27). Nejsou to sice ženy z příbuzenstva, ale i v tomto případě je vztah badatelka – narátorka určitým způsobem ovlivněn jejich předchozími přátelskými vazbami. Může rozdíl ve vedení rozhovorů s příbuznými a známými dále tematizovat? Může tyto interakce porovnat s rozhovory, jež vedla s ženami „neznámými“?

Za velký klad předkládaného textu, kromě výše uvedené komparativní práce s prameny, pokládám z formálního hlediska strukturu textu a jazykovou stránku práce. Z hlediska obsahového bych chtěla vyzdvihnout především ty části, kde diplomantka zpracovává „dobové reálie“ – demografické chování, rodinnou politiku, propopulační politiku, v přílohách pak ještě téma výstavby a bytů. Zpracování těchto částí svědčí o hlubokých znalostech daného tématu.

Práci hodnotím známkou 2 za předpokladu výborné obhajoby.



Posudek vypracovala:

**Lenka Krátká**

**15. 8. 2014**